
Referanser:

Arkivsak: 20/01358-37

Saksdokumenter:

Oversendelse av vigslingsliturgier
Vigsling til tjeneste, bokmål
Vigsling til teneste, nynorsk
Veiledning for vigsling til tjeneste, bokmål
Vigsling av kirkebygg, bokmål
Vigsling av biskop, bokmål
Vigsling av biskop, nynorsk
Veiledning for vigsling av biskop, bokmål
Saksprotokoll, NFG 23_24 Vigsling til tjeneste
Saksprotokoll, NFG 25_24 Vigsling av kirkebygg
Saksprotokoll, NFG 24_24 Vigsling av biskop
Saksprotokoll, NFG 26_24 Innsettelse

Vigslingsliturgier

Sammendrag

Kirkerådet og Bispemøtet vedtok i 2018 (KR 32/18, BM 24/18) å igangsette en liturgisak om vigslingsliturgi i Den norske kirke. Liturgisaken omhandler både vigsling til kirkelig tjeneste og vigsling av kirkebygg.

Vedtaket fra Bispemøtet i 2018 presiserte at vigslingsliturgiene skulle utarbeides i nært samarbeid med Bispemøtet, og i februar 2023 deltok Nemd for gudstjenesteliv sitt Arbeidsutvalg (AU) på Bispemøtets samtale om vigslingsliturgiene.

I tråd med Regler for saksbehandling i liturgisaker § 3, skal Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) utrede saken og utarbeide et forslag til liturgiske ordninger. NFG har behandlet saken i flere omganger og nedsatt arbeidsgrupper som har jobbet med de liturgiske ordningene. Det er gjort flere endringer av oppbygning og formuleringer. Føringerne fra Bispemøtet har vært viktige i arbeidet, arbeidet og

Bispemøtet har fått oversendt forslagene til liturgiene for uttalelse, før videre behandling i Kirkerådet. Vigslingsliturgiene har en svært sentral rolle i det som er biskopenes særlige oppdrag i kirken, som ansvarlig for vigslingene og med tanke på Bispemøtets læreansvar. Disse ordningene definerer på en særlig tungtveiende måte hva som er de ulike tjenestenes motivasjon, forankring og oppdrag, og de danner grunnlaget for hva de vigslede

medarbeidere er forpliktet på. Dessuten gir de viktige føringer med tanke på hvordan Den norske kirke forstår sitt læregrunnlag og oppdrag med henblikk på de grunnleggende oppgaver i forhold til kirkens oppgave. Det er viktig å se på sammenhengen mellom de ulike tjenestene, men også på deres egenart. Derfor er det viktig å drøfte grundig de fremlagte forslag ut fra kirkens lære, og med tanke på språklig utforming og liturgisk bruk, og med tanke på hvordan disse formuleringene står i forhold til kirkens ordninger.

Det er flere av de foreslåtte endringer som må drøftes grundig av Bispemøtet, og det må derfor også vurderes om det er nok med én gangs behandling i Bispemøtet av denne saken.

Forslag til vedtak

- Bispemøtet takker Nemnd for gudstjenesteliv for godt og grundig arbeid med revisjon av vigslingsliturgiene for Den norske kirke.
- For den videre saksbehandling, vil Bispemøtet be om at ....
- Bispemøtet har følgende merknader til de fremlagte liturgiene:
  - 1.
  - 2.

Saksorientering

Bakgrunn

Kirkerådet og Bispemøtet har vedtatt å igangsette en liturgisak om vigslingsliturgier. Liturgisaken omhandler både vigsling til kirkelig tjeneste og vigsling av kirkebygg. Vedtaket fra Bispemøtet i 2018 presiserte at vigslingsliturgiene skulle utarbeides i nært samarbeid med Bispemøtet og i februar 2023 deltok NFG sitt Arbeidsutvalg (AU) på Bispemøtets samtale om vigslingsliturgiene. Bispemøtet vedtok (BM 7/23) følgende i sitt møte i februar:

- *Bispemøtet takker Nemnd for gudstjenesteliv for samtalen om revisjon av vigslingsliturgiene i Den norske kirke.*
- *Det er teologisk ikke noen prinsipiell forskjell mellom vigsling og ordinasjon.*
- *Bispemøtet vil derfor bruke begrepet vigsling til prest, diakon, kateket og kantor.*
- *Bispemøtet ber om at ordningen «vigsling til fast kirkelig tjeneste» endres til «innsettelse til fast kirkelig tjeneste».*
- *Bispemøtet ber om at følgende tas med i det videre arbeidet med vigslingsliturgiene:*
  1. *Vigslingsliturgiene for prest, diakon, kantor og kantor bør være mest mulig like i strukturen – blant annet plassering av formaning og løfte, Fadervår, bønnesalmen og pålegging av stola.*
  2. *Vigslingen plasseres på dåpens plass. Unntak er vigsling av kantor.*
  3. *Bibeltekstene knyttet til de ulike tjenestene beholdes.*
  4. *Det bør være større fleksibilitet i forhold til pretekst. Lesetekstene kan tas ut når det er vigsling.*
  5. *Biskopens innledende bønn revideres.*
  6. *Bønnespråket må fornyes.*
  7. *Salme 512 beholdes. Salme 513 erstattes.*
  8. *Det må legges til rette for vigsling til ulike tjenester i samme gudstjeneste.*
  9. *Beskrivelsen av diakonens tjeneste må oppdateres.*

10. *Beskrivelsen av kateketens tjeneste må språklig oppdateres.*
11. *«Forkynne og legge frem Guds ord klart og rent» må beholdes*
12. *Vigslingsliturgi for kantor – her er elementer som kan vurderes tatt inn i de øvrige liturgiene.*
13. *Vigslingsliturgi for biskop fungerer godt. Det er en styrke at Bibeltekstene brukes aktivt. Språket må fornyes.*
14. *Vigsling av orgel og vigsling av gravplass må også tas med i en helhetlig vurdering.*
15. *Det er behov for en liturgi for avvigsling av kirker.*
16. *Det er ønskelig med oversettelse av liturgien til samisk i etterkant av revisjonen*
17. *Vigslingsliturgiene kan gjerne ses i sammenheng med andre kirkesamfunns liturgier.*

Nemnd for gudstjenesteliv har nå sluttbehandlet liturgiene, og disse er oversendt Bispemøtet for uttalelse. Her gjengis de tre vedtakene i NFG før saksdokumentet videre tar for seg de ulike liturgiene.

Ordning for vigsling til tjeneste (NFG 23/24)

Nemnd for gudstjenesteliv vedtar forslag til Ordning for vigsling til tjeneste.

I tråd med regler for saksbehandling i liturgisaker, blir forslaget sendt Bispemøtet for uttalelse.

Ordning for vigsling av kirkebygg (NFG 25/24)

Nemnd for gudstjenesteliv vedtar forslag til Ordning for vigsling av kirkebygg.

I tråd med regler for saksbehandling i liturgisaker, blir forslaget sendt Bispemøtet for uttalelse.

Ordning for vigsling av biskop (NFG 24/24)

Nemnd for gudstjenesteliv vedtar forslag til Ordning for vigsling av biskop.

I tråd med regler for saksbehandling i liturgisaker, blir forslaget sendt Bispemøtet for uttalelse.

Vedlagt ligger liturgiene for behandling av Bispemøtet.

Bakgrunn: Generelt om vigslingsliturgier

Liturgiene for vigsling til tjeneste i Den norske kirke spiller en viktig rolle i å forme både den teologiske forståelsen og motivasjonen for kirkelig tjeneste. Disse liturgiene er også sentrale kirkerettslige dokumenter som gir veiledning og rammer for forholdet til vigslede medarbeidere.

Liturgiene for vigsling til tjeneste, som inkluderer vigsling av prester, diakoner, kateketer og kantorer, er utformet for å reflektere og formidle kirkens teologiske forståelse av tjenestene. Gjennom liturgien uttrykkes det at den vigslede ikke handler på egne vegne, men på vegne av kirken og dens Herre. Dette gir en dypere mening og motivasjon for tjenesten, da den vigslede ser sitt arbeid som en del av kirkens større misjon.

Videre fungerer liturgiene også som juridiske dokumenter innenfor kirkeretten. De fastsetter de formelle rammene for vigslingen og de forpliktelser og rettigheter som følger med. Dette inkluderer blant annet krav til utdanning, ordinasjon og tjenesteutførelse. Ved å følge disse liturgiene sikrer kirken at vigslingen skjer i tråd med dens regler og retningslinjer.

Liturgiene gir også veiledning i hvordan kirken skal forholde seg til sine vigslede medarbeidere. Dette inkluderer retningslinjer for hvordan vigslingen skal gjennomføres, samt hvordan vigslede medarbeidere skal støttes og følges opp i sin tjeneste. Dette er viktig for å sikre at de vigslede får den nødvendige støtten og veiledningen i sitt arbeid.

Vigslingsliturgiene er ikke bare seremonielle, men de er også uttrykk for kirkens lære og praksis. De bidrar til å forme forståelsen av hva det vil si å tjene i kirken og gir en ramme for hvordan denne tjenesten skal utføres.

Vigsling til tjeneste

(Liturgien «Vigsling til tjeneste» har noe tekst i blå skrift. Det er de tekster/bønner/ord som er ulike ved de ulike tjenestene (kantor, diakon, kateket og prest). Dette for å gjøre det mer lesbart i denne runden. Den blå tekstfargen skal fjernes ved endelig oppsett.)

Arbeidsgruppen, som ble nedsatt av Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) i november 2022 for å arbeide med liturgien vigsling til tjeneste, påbegynte sitt arbeid kort tid etter møtet med Bispemøtet. I juni 2023 leverte gruppen et forslag til utprøving i NFG (NFG 9/23). Basert på tilbakemeldingene fra nemnda har gruppen fortsatt sitt arbeid og levert nye forslag til vigslingsliturgier til NFG.

Det foreliggende liturgiforslaget har hentet inspirasjon fra den svenske, finske og anglikanske kirken. De ulike vigslingsliturgiene har blitt prøvd ut av NFG flere ganger, med særlig fokus på helhet, praksis og struktur. Under utprøvingen ble også en del grunnleggende språklige utfordringer tydelige, og disse har blitt videre bearbeidet. Foruten innholdet har det blitt arbeidet med struktur og språk i ordningen.

Det er enkelte aspekter ved vedtakene i NFG og Bispemøtet som arbeidsgruppen har valgt å ikke innarbeide. Dette inkluderer:

- Bispemøtets vedtak åpnet for at vigsling til kantor kunne ha en annen struktur enn vigsling til andre tjenester. Arbeidsgruppen foreslår at all vigsling til tjeneste følger samme mal.
- Bispemøtet ønsket å beholde formuleringen «forkynne og legge frem Guds ord klart og rent». Arbeidsgruppen har fjernet «klart og rent».

NFG har nå utarbeidet en samlet liturgi for de ulike tjenestegruppene, men der det er individuelle vigslingshilsener og ulike tekstlesninger og løfteformuleringer knyttet opp til den enkelte tjenestegruppe: Prestetjeneste, diakontjeneste, katekettjeneste og kantortjeneste. I liturgiforslaget ligger muligheten for å benytte en versjon «enten A» eller «eller B». I versjon A gis løftene fortløpende etter tekstlesningen, mens løftene avgis samlet til slutt i versjon B. I NFGs møte i juni, går man i saksbehandlingen gjennom en del av de rettesnorer som ble gitt i møtet mellom NFG og Bispemøtet i begynnelsen av arbeidet med liturgien. Dette for å se om innspillene er fanget opp og reflekteres i den endelige liturgien. Noe av dette gjengis her.

I utarbeidningen av forslaget til ordning har arbeidsgruppen jobbet langs linjer gitt fra Bispemøtet og Nemnd for gudstjenesteliv. Disse linjene er:

Språklig konsekvens

Bispemøtet bekreftet i februar 2023 sitt vedtak fra 2010 (BM03/10) om at det ikke er noen prinsipiell forskjell mellom vigsling og ordinasjon og at begrepet «vigsling» skulle bruke til alle tjenester.

I forslaget er denne språkbruken konsekvent i alle ordningene og begrepet «vigslingskandidat» brukes om den som skal vigles.

Lik struktur

Bispemøtet vedtok at vigslingsliturgiene for prest, diakon, kateket og kantor bør være så like som mulig i struktur. Vigslingen skulle legges til dåpens plass, men det ble åpnet for å gjøre det annerledes med kantor-vigslingen.

Forslaget legger opp til at ordningene enkelt kan kombineres når ulike tjenester vigsles i samme gudstjeneste. Kantorvigslingen får samme struktur som de øvrige vigslingene, med vigsling på dåpens plass i gudstjenesten.

Det må vurderes om dette fører til at innledningen til vigslingshandlingene er blitt «magrere» enn de trenger å være. Henvisningen til dåpen og dens betydning for alle tjenester i kirken kunne vært utdypet mer enn det som nå står som innledning til trosbekjennelsen. Dessuten blir det ønskelig eller nødvendig å ha en mer utdypende omtale av de ulike tjenestene enn den korte formuleringen som nå står til den enkelte vigslingen. Det er vesentlig mindre enn det som står i nåværende liturgi. Språket trengte en bearbeidelse, men nå er også en god del av meningsinnholdet blitt borte.

Bibeltekstene

Bispemøtet mente at bibeltekstene knyttet til de ulike tjenestene kunne beholdes.

Alle bibeltekstene til de ulike tjenestene er beholdt. Forslaget har i tillegg flere valgfrie tekster, slik som blant annet Sverige, Finland og Danmark har valgalternativer i sine vigslingsliturgier.

Det er grunn til å drøfte nærmere forslaget med å ha flere valgfrie bibeltekster i disse liturgiene.

En kan tenke seg at en kan være mer spesifikk i valg av bibeltekster i noen vigslinger, eller bruke tekster som kan være aktuelle for flere tjenestegrupper der det er flere kategorier av tjenester som skal vigsles til i samme gudstjeneste. Men det må vurderes om dette lar seg løse godt nok på denne måten. Det kan være at en har flere alternative tekster i liturgien, og spesifikt definere i rubrikken at noen tekster skal brukes ved tjenestespesifikke vigslinger, og at noen skal brukes ved alle vigslinger.

Fordi det generelt er lite sammenfattende beskrivelse av tjenestenes forankring og oppdrag i liturgiene, mindre enn hos våre søsterkirker, og enda mindre enn det er i nåværende liturgi, blir bibeltekstene de bærende elementer i så måte. Men hvilke begrunnelser skal brukes for å velge ulike bibeltekster blir fort en vurdering som får kanskje utilsiktede følger. For eksempel er det grunn til å ha Matt 28 som innledning til alle vigslinger, uansett som hva en skal vigsles til, for å understreke nettopp at det er noe grunnleggende felles ved alle de vigslede tjenestene. Å eventuelt erstatte Matt 28 med en tekst om innstiftelsen av nattverden, slik valgfriheten legger opp til, innsnevrer mandatet til prestedtjenesten på en måte som ikke er tjenlig.

Det er dessuten uheldig dersom valg av bibeltekster blir påvirket av hvem (hvilke personer) som skal vigsles. Det er viktig at uansett hvem man er, hvilken konkrete tjeneste en skal ha eller hvor, er den samme tjeneste og oppdrag en blir vigslet til, og at dette blir uttrykt tydelig i liturgien og bruken av den.

Dessuten er det grunn til å påpeke at dette er liturgier med et annet formål og kontekst enn f.eks. liturgi for gudstjenester eller kirkelige handlinger, der det er mange gode grunner til å stor valgfrihet i hvilke tekster som brukes. Her gjelder det å bruke tekster som virker samlende og som gir et felles grunnlag for vigsling til kirkelig tjeneste, men som også gir nok til bestemmelsen av de vigslede tjenester.

Bønnespråk

Bispemøtet bad om at biskopens innledende bønn ble revidert og at bønnespråket fornyet. Nemnd for gudstjenesteliv har også vært opptatt av hvordan språket i liturgiene kan forenkles uten å bli «tørt». Nemnda mente at det ville være mulig å fjerne de ordrike formuleringene og unødvendige gjentakelsene og samtidig holde fast i billedspråket.

Biskopens bønn ved innledninger er ikke bare revidert, men blitt borte. Det er grunn til å drøfte om dette er ønskelig. Det tar bort den tydelige henvendelse til Gud som gir oppdraget,

og svekker hele vigslingshandlingens karakter at alt som skjer i handlingen skjer for Guds åsyn. En del av innholdet er tatt med andre steder, men det endrer den liturgiske dramaturgi og retning.

Språket i forslaget er tydelig og enkelt. Noen ganger kan det være litt for enkelt og dermed virke litt for forenklede i sitt innhold.

Løftene

Bispemøtet påpekte at beskrivelsen av både diakon- og kateket-tjenesten trengte en oppdatering. Dette er tatt inn i både forslagets ledd 9 | Vigslingshilsen og ledd 12 | Skriftlesning og løfter.

Andre kirkesamfunn

Bispemøtet anbefalte at arbeidet med revisjon av vigslingsliturgiene ble sett i sammenheng med andre kirkesamfunns vigslingsliturgier.

Forslaget har tatt inn flere elementer fra blant annet den svenske, finske og anglikanske kirke.

Det er nyttig å få inn slike perspektiver.

Andre endringer

Etter møtet i NFG i mars 2024, har arbeidsgruppen jobbet videre med forslagene til ordninger for vigsling til tjeneste og de innspillene som kom i møtet.

Endringene som er gjort kommenteres nedenfor. Ut over disse endringene, er også alle bibeltekstene oppdatert til Bibel 2024.

Ledd 12 | Skriftlesning og løfter

Prest

Det er i forslaget lagt opp til at det er mulig å lese både Matt 28 og 1. Kor 11 før prestens første løfte. I slike tilfeller leses ikke 1. Kor 11 under andre løfte. Dette er kommentert i veiledningen og som en mulighet bare i de tilfeller hvor det kun vigsles prester og en samtidig velger alternativ A – skriftlesning og løfter sammen.

En av tekstene som er blitt og fortsatt foreslås lest i forbindelse med vigsling til prestatjeneste er Joh. 20,19-23. I lys av rapporten om kirkens forhold til jøder, foreslås det at første del av vers 19 ikke leses i vigslingsgudstjenesten. Selv om noe av konteksten for de påfølgende versene blir borte, fungerer fortsatt tekstens poeng som del av i vigslingsliturgien.

Det er lagt opp til en alternativ ordning med å dele opp løftene slik at de kommer etter hver bibellesning. Dette må drøftes nærmere. Det er henvisningen til «hva Guds Ord vitner om tjenesten» som innleder hele denne sekvensen. Det er derfor et vesentlig element at det er helheten i de leste skriftsteder som danner utgangspunkt for løftesavleggingen, og ikke et løfte til det enkelte skriftsted.

Kantor

Andre spørsmål i kantorigslingen har vært drøftet. Forslaget har holdt fast på formuleringen fra bibelteksten: «salmer, hymner og åndelige sanger».

Alle tjenester

Det første spørsmålet er omformulert for alle tjenester. Evangeliet erstatter formuleringen «Guds ord, som det er gitt oss i Den hellige skrift og som vår kirke vitner om det i sin bekjennelse». Første spørsmål er nå todelt for alle tjenester. Vil du:

1. Forkynne evangeliet

2. og det tjenestespesifikke for hver tjeneste.

Siste spørsmål berører bekjennelsen i sin formulering «i studium og bønn fordype deg i de hellige skrifter og den kristne tros sannheter».

I siste spørsmål er «av hjertet» tatt ut. Arbeidsgruppen mener at alle spørsmålene sammen viser hvordan den enkelte lover å leve i hengivenhet til omverdenen. Det er i orden at dette siste løftet handler om vigslingskandidaten selv. Det er en fin forsterkning av løftets karakter og handlingens karakter for Guds åsyn at det heter «Ja, ved Guds hjelp» i svaret til hvert enkelt løfte i alle liturgier.

Ledd 14 | Håndspåleggelse og bønn

Det er presisert i rubrikkene at biskopen og forbederne holder hånden på hodet eller skuldrene til vigslingskandidaten.

Det er god erfaring med bruk av første vers av salme N13 409 *I dine hender Fader blid* som bønnesalme. Forslaget har derfor tatt inn dette i bokmåsliturgien, men med en henvisning til flere salmeforslag i veiledningen. Salmen finnes ikke på nynorsk og det er derfor lagt inn siste vers av N13 419 *Med Jesus vil eg fara* i den nynorske ordningen. Rubrikkens henvisning til veiledningen er også her.

På den ene siden kan ulike salmevers som bønnesalme skape usikkerhet. På den andre siden kan nettopp denne forskjellen gi trygghet til å velge en passende salme, ref. veiledningen og samtalen på nemndas siste møte.

Håndslag

I den opprinnelige liturgien for de ulike tjenester inngikk et håndslag etter «formaning og løftesavleggelse». I den gamle liturgien spør biskopen den som skal vigsles: «NN, lover du for Guds åsyn og i denne menighets nærvær at du vil gjøre dette med troskap, ved den nåde Gud vil gi deg?». Den som vigsles svarer «ja». Biskopen fortsetter: «Så gi meg hånden på det». Den som vigsles bekrefter sitt løfte med håndslag til biskopen.

Dette elementet, nemlig håndslaget, er fjernet fra den reviderte liturgien for vigsling til tjeneste. Argumentasjonen for dette er en tilpasning til vigslingsliturgier fra kirker som ikke har statlig tilhørighet. Ordningen med håndslag var en tydeliggjøring av den tjenesteforståelse som lå i ordningen da kirken var statskirke, og at vigslingen var en del av en offentlig handling. Håndslaget var derfor symbolsk som en del av den borgerlige, verdslige tilsetningen.

I det reviderte forslaget er derfor håndslaget forkastet, mens den kirkelige handlingen «håndspåleggelse og bønn» er beholdt.

Guds ord klart og rent

Et sentralt begrep i vigslingsliturgiene slik de i dag foreligger før revisjon er setningen «...Guds ord klart og rent». Denne kommer til uttrykk i alle vigslingsliturgiene i litt ulik form. Likt for dem alle er at «Guds ord, klart og rent» skal forkynnes eller lyde. I forslaget som nå er lagt frem er «Guds ord, klart og rent» tatt ut, og det er funnet andre erstatninger.

Begrepet "Guds ord klart og rent" er en henvisning til et sentralt poeng i luthersk læretradisjon. Det refererer til den klare og rene forkynnelsen av evangeliet uten menneskelige tillegg eller forvrengninger. Dette prinsippet understreker viktigheten av å holde fast ved Skriftens autoritet og å forkynne evangeliet slik det er gitt i Bibelen. Martin Luther og de andre reformatorene la stor vekt på at Guds ord skulle forkynnes klart og rent, uten at menneskelige tradisjoner eller doktriner skulle overskygge det.

I Confessio Augustana blir dette prinsippet tydelig uttrykt. Artikkel V omhandler tjenesten i kirken og understreker at tjenesten er innstiftet for å forkynne evangeliet og forvalte sakramentene, slik at vi kan få del i den frelsende tro. Artikkel VII definerer kirken som

"forsamlingen av de hellige, der evangeliet blir lært rent og sakramentene forvaltet rett". Dette understreker at kirken eksisterer der evangeliet blir forkynt klart og rent, og sakramentene blir forvaltet i samsvar med Kristi innstiftelse.

Det er derfor viktig å beholde bestemmelsen «klart og rent» for å få fram vår kirkes og særlig prestedtjenestens egenart: Det er evangeliet som gjør at vi er kirke, det er evangeliet som fordrer at vi må ha denne egne tjenesten med å forkynde, og da må det være «klart og rent». Det er ikke mindre aktuelt i vår tid at det kan bli uklar evangelieforkynnelse, og denne bestemmelsen må ikke tas ut av vigslingen, i alle fall ikke fra prestevigslingen.

Det er andre måter å ivareta at uttrykket «Guds ord» på, slik forslaget legger opp til. Selv om det er ulike måter å definere hva dette uttrykket betyr, er det ikke tvil om at kirkens tjeneste skal formidle Guds ord som Guds levende ord. Det er også fra Guds Ord alle tjenestene får sitt mandat, slik det tydelig fremkommer av innledningen til lesningene av Bibeltekstene. Det er et guddommelig kall og oppdrag som formidles, ikke bare en institusjonell instruks fra kirkens biskoper og styrende organer. Det gjøres på flere måter gjennom de ulike tjenestenes oppgaver.

Bekjennelsens plass i liturgi

Det er grunn til å se nærmere på hvordan henvisningene til bekjennelsen er blitt borte i flere av de nye formuleringene. Dette svekker tydeligheten av oppdraget som et kirkelig oppdrag i vår kirkes sammenheng, men også som en del av den kirke vi bekjenner i de felleskirkelige trosbekjennelser. Det er viktig at det ikke bare er en forpliktelse overfor De hellige skrifter og kirkens orden, men også overfor kirkens bekjennelse. Dette gjelder innhold og retning på alt som skal gjøres, f.eks. i katekets oppdrag ut fra innholdet i Luthers lille kateksime som et vesentlig læreskrift i vår kirke. Det omhandler både tro og liv, både lov og evangelium, på en viktig og tilstrekkelig måte som referanse, men som ikke må bli borte i denne sammenheng. Uansett er det et tolkningsoppdrag i forhold til både Bibelen og bekjennelsen som alle de vigslende får, og det må komme til uttrykk i at det ikke bare er det enkle «forkynne evangeliet» som er nevnt i alle vigslinger, men også «klart og rent»..

Beskrivelse av de ulike tjenestenes oppgaver

I innledning til revisjonsarbeidet uttrykte Bispemøtet at de var opptatt av at liturgi måtte uttrykke hva de ulike tjeneste inneholdt, - altså hva man ble vigset til. Dette er tydeliggjort i de nye liturgi.

En slik beskrivelse er å finne innledningsvis i liturgiens pkt. 9 | Vigslingshilsen, men i hovedsak i liturgiens pkt. 12 | Skriftlesning og løfter.

9 | Vigslingshilsen

PRESTETJENESTE

B innleder hilsenen med | Kirken er Kristi kropp og forkynner evangeliet om Jesus Kristus i ord og handling.

Til det kall og de nådegaver Gud har gitt sin kirke, hører **tjenesten med å forkynne evangeliet og forvalte sakramentene**. I dag vil vi på apostolisk vis med håndspåleggelse og bønn, vigsle (Navnet nevnes) til denne tjenesten som prest.

DIAKONTJENESTE

B innleder hilsenen med | Kirken er Kristi kropp og forkynner evangeliet om Jesus Kristus i ord og handling.

Til det kall og de nådegaver Gud har gitt sin kirke, hører **omsorgstjenesten**. I dag vil vi på apostolisk vis med håndspåleggelse og bønn, vigsle (Navnet nevnes) til denne tjenesten som **diakon**.

KATEKET-TJENESTE

B innleder hilsenen med | Kirken er Kristi kropp og forkynner evangeliet om Jesus Kristus i ord og handling.

Til det kall og de nådegaver Gud har gitt sin kirke, hører [tjenesten med å undervise i den kristne tro](#). I dag vil vi på apostolisk vis med håndspåleggelse og bønn, vigsle (Navnet nevnes) til denne tjenesten som [kateket](#).

KANTORTJENESTE

B innleder hilsenen med | Kirken er Kristi kropp og forkynner evangeliet om Jesus Kristus i ord og handling.

Til det kall og de nådegaver Gud har gitt sin kirke, hører [tjenesten med å lede menighetens lovprisning](#). I dag vil vi på apostolisk vis med håndspåleggelse og bønn, vigsle (Navnet nevnes) til denne tjenesten som [kantor](#).

12 | Skriftlesning og løfter

PRESTETJENESTE

Løfter

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du forkynne evangeliet og forvalte de hellige sakramenter etter Kristi innstiftelse og vår kirkes orden?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du i sjelesorg og skriftemål møte hvert enkelt menneske med omsorg og be for dem?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | Vil du veilede og oppmuntre til tro på Kristus og et liv i kjærlighet til Gud og din neste?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | Vil du også selv legge vinn på å leve etter Guds ord, og i studium og bønn fordype deg i de hellige skrifter og den kristne tros sannheter?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp

DIAKONTJENESTEN

Løfter

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du forkynne evangeliet og formidle Guds kjærlighet i ord og handling?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du i samtale og sjelesorg møte hvert enkelt menneske med omsorg og be for dem?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du vise omsorg for skaperverket og din neste, invitere til fellesskap og kjempe for rettferdighet?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | Vil du også selv legge vinn på å leve etter Guds ord, og i studium og bønn fordype deg i de hellige skrifter og den kristne tros sannheter?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp

KATEKETTJENESTEN

Løfter

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du forkynne evangeliet og undervise i den kristne tro?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du be for, undervise og veilede menigheten og alle søkende, så de kan lære Gud å kjenne og leve og vokse i den kristne tro?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | Vil du også selv legge vinn på å leve etter Guds ord, og i studium og bønn fordype deg i de hellige skrifter og den kristne tros sannheter?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp

KANTORTJENESTEN

Løfter

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du forkynne evangeliet gjennom sang og musikk?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | NN, vil du lede salmer, hymner og åndelige sanger til Guds ære og oppbyggelse for menigheten?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp.

B vendt mot vigslingskandidaten | Vil du også selv legge vinn på å leve etter Guds ord, og i studium og bønn fordype deg i de hellige skrifter og den kristne tros sannheter?

Vigslingskandidaten | Ja, ved Guds hjelp

Det er flere gode og presise forslag til definisjonen av tjenestene her. Det er viktig å vurdere hvordan henvisningen til bekjennelsen skal ivaretas i denne delen av liturgien. Det er også grunn til å vurdere nøye disse formuleringene med tanke på både innhold og språklig form. For eksempel kommer uttrykkene «den kristne tro» og «undervise» i to av løftene for kateketer. Det kan spørres om begrepet «å lære» skulle vært med, jfr at Matt 28 innleder vigslingsliturgi og at det nå lages planer for «læring i kirken». Det er også grunn til å spørre om referanse til «den kristne tro» to ganger kan virke litt innsnevrende i forhold til hele læringens innhold og mål for både tanke og praksis. F eks kunne det vært vurdert om det skulle stå «vokse i tro, håp og kjærlighet» i det andre løftet.

Når det gjelder beskrivelsen av diakonens tjeneste, er det siste løfte formulert med tanke på definisjonen av diakoni i Den norske kirke. Det er en uvanlig formulering i en liturgi å tale om «kjempe for rettferdighet», men det har et vesentlig innhold. Likevel bør det vurderes om det ikke skulle vært utvidet til «fred og rettferdighet», fordi disse begreper hører nøye sammen i kirkens diakonale oppdrag. Og det kunne være grunner til å bruke verbet «arbeide for», for å vise til at det er et kontinuerlig arbeid som skal inkludere andre.

Det som gjelder «forkynne evangeliet» er kommentert ovenfor.

Oppramsing av pronomen

I liturgiforslaget fra NFG er det foreslått at man i de trykte liturgiener erstatter oppramsingen av personlige pronomen *han/hun/dem* osv. med pronomenet *hen*. Her brukt i ordbøkens betydning «en person når kjønn er ukjent». Her ville det være mer naturlig å bare la det være et åpent felt i teksten. Biskopen skal i alle tilfeller sette inn navn og det eller de pronomen som gjelder i den aktuelle vigslingen. Dette er uansett et av de andre pronomen som skal leses i den liturgiske handlingen (med mindre det er aktuelt å bruke «hen» i forhold til en aktuell kandidat, i den første type bruk av dette pronomenet). Eventuelt kan det ved første gang dette oppstår i liturgien, stå i parentes «her brukes det eller de pronomen som passer». De aktuelle stedene er én gang i ledd 14 | Håndspåleggelse og bønn, *Vigslingsbønn* og tre ganger i ledd 16 | Menighetens bekreftelse.

Vigsling av kirkebygg

Nemnd for gudstjenesteliv nedsatte i 2022 en arbeidsgruppe for å utarbeide en liturgi for vigsling av kirkebygg. Arbeidsgruppen har levert flere utkast som har blitt grundig drøftet i nemnda.

Ordning for vigsling av kirkebygg skal vedtas av Kirkemøtet. Ordningen har da, som kirkens liturgi, status som regler. Noen kommentarer og utfyllende vurderinger av det utkast som er lagt fram:

Overordnede teologiske spørsmål

Gjennom arbeidsgruppens arbeid har nemnda analysert liturgier fra ulike kirkesamfunn, inkludert den romersk-katolske kirke, den evangelisk-lutherske kirke i Finland, Church of Scotland og Svenska kyrkan. Grunnlogikken i mange av disse formuleringene er preget av en teologi som forstår kirken som bygget «oppover» mot Gud, «til Guds ære», og at

menigheten skal være takknemlig for at Gud, til tross for sin storhet, høyhet og avstand, likevel har valgt å være til stede her nede og inne i bygget.

Videre har man drøftet forståelsen av hvem og hva kirkebygget er til for, og hvorfor et bygg i det hele tatt skal vigles. Et sentralt spørsmål har vært hvordan kirkerommet konstitueres som hellig. Det er en utfordring for valg av ord og handlinger at rommet vigles ved å omtales og tas i bruk, samtidig som ordene og handlingene bygger på en inkarnatorisk teologi som hevder at Gud allerede er til stede i kirkerommet, like naturlig som i en mors liv og i en krybbe – og at vigsling dermed egentlig er unødvendig.

En viktig grunn til å foreta vigsling er å bestemme kirkebyggets formål for de menneskene som kommer dit i alle livets situasjoner og blir møtt med Guds Ord om den treenige Guds gjerning for oss og med oss. Det er slik sett sammenheng mellom vigsling til tjenestene i kirken og vigslingen av kirkebygg. Dette er stedet der evangeliet forkynnes klart og rent og sakramentene forvaltes rett, for at mennesker skal få del i Guds uendelige nåde og omsorg. Her møtes mennesker for synge og lovprise Gud, bære fram sine bønner og klager. Her møtes mennesker for å lære både å be og å høre kallet til tjeneste for Gud i verden. For eksempel gir uttrykkene i Salme 36, 8-10 – som er en del av kirkens bønnetradisjon og salmetradisjon - frem at kirken som «Guds hus» er et trygt rom, der mennesker får del i Guds omsorg og vern, og i Guds livgivende gjerning («For hos deg er livets kilde, i ditt lys ser vi lys»). Dette viser sammenhengen mellom at det er Guds hus og det huset som er til for menneskene og deres fellesskap.

Det har også vært drøftet om «vigslingsdimensjonen» ved ordningen bør være fullt integrert i en ordinær hovedgudstjeneste gjennom å ta kirken i bruk, eller om den bør fremkomme tydeligere som distinkte ledd, for eksempel gjennom bønner på ulike steder i rommet og ved forskjellig inventar. Det er mye som taler for at rommets steder blir løftet fram som konkrete uttrykk for kirkerommets formål og karakter. Det er mulig og ønskelig med mer konkretisering i våre liturgier, og her er det en veldig naturlig og tydelig anledning til å gjøre det.

Både nemnda og arbeidsgruppen har også diskutert prinsipielle spørsmål knyttet til forhold mellom vestlig og samisk virkelighetsforståelse. Disse refleksjoner er relevante og nyttige, og ;

- at ulike kosmologier/virkelighetsforståelser ikke trenger å være eksplisitt i en liturgi;
- hva er hellig – rommet eller menneskene, bygget eller stedet;
- kirke som énbruksrom eller flerbruksrom;
- vigsling som grunnleggende unødvendig, men gjennomføres likevel basert på en praktisk, pragmatisk og jordnær forståelse av gudstro og menneskesyn.

Veivalg

Det er foreløpig ikke opprettet noe samisk liturgiutvalg. En rådgiver fra Samisk kirkeråd har imidlertid deltatt i arbeidsgruppens møter. Selv om det hadde vært ønskelig å integrere samisk kulturforståelse mer grunnleggende i liturgiens språk, struktur og dramaturgi, har arbeidsgruppen også lagt vekt på nemndas vurdering om at ulike kosmologier ikke nødvendigvis må være eksplisitt uttalt i en liturgi. Det foreslåtte ordningsutkastet kan likevel ha blindsoner som gjør at enkelte virkelighetsforståelser blir mer fremtredende enn andre.

Opprinnelig skulle arbeidsgruppen revidere Kirkevigsling fra Gudstjenestebok II (Verbum 1992). Ved gjennomgangen ble det imidlertid klart at man heller ønsket å basere seg på Ordning for hovedgudstjenesten, for å integrere vigslingsdimensjonen i gudstjenesten ved å ta i bruk rom, instrumenter og inventar. Samtidig er enkelte ledd, tekstlesninger, bønner og formuleringer merkbart annerledes enn i en vanlig hovedgudstjeneste.

Arbeidsgruppen har utarbeidet det foreliggende forslaget i tråd med retningslinjene fra NFG og Bispemøtet.

Vurdering når det gjelder liturgi for avvigsling

Kirkerådet vedtok i sak KR32/18 kun å revidere liturgi for vigsling av kirkebygg. Bispemøtet vedtok i sak BM7/23 at «det er behov for en liturgi for avvigsling av kirker».

Arbeidsgruppen har konkludert med at det i denne omgang kun utarbeides en liturgi for vigsling, men at det i Alminnelige bestemmelser inkluderes en formulering som gir retningslinjer for hvordan avvigsling kan gjennomføres.

Denne formuleringen tilsvarer en lignende bestemmelse i Svenska kyrkan, men gir flere føringer for hvordan relevante deler av Ordning for vigsling av kirkebygg kan anvendes og reflekteres ved en avvigsling.

En avvigsling må tilpasses den enkelte kirkens brukshistorie og kontekst.

Vurdering når det gjelder vigsling av gravplass

Kirkerådets kirkefagsavdeling har i samråd med juridisk avdeling funnet at det blir ryddigst å ta ut alle ledd og formuleringer om vigsling av gravplass i Ordning for vigsling av kirkebygg. Gitt dagens lovverk har man også funnet at det ikke bør utarbeides en ny og egen ordning for vigsling av gravplass.

Ved den kommende revideringen av gravferdsliturgien blir det aktuelt å vurdere vigsling av gravplass per gravferdshandling, slik at bare den gravplassen som avdøde legges i, vigsles ved å tas i bruk.

Nye elementer

Denne reviderte liturgien er betydelig endret og bygget opp over en annen form enn den liturgien som tidligere ble benyttet. Dette gir en større mulighet for deltakelse og man benytter kirkerommet i større grad for å belyse rommets symbolikk.

Samling utenfor kirkebygget

Liturgien legger opp til at gudstjenesten kan starte med en samling utenfor kirkebygget der alle som ønsker kan delta. Rubrikkene forklarer at «*Samlingen kan bestå av en enkel bønn, eller man kan utforme en bønn med diakonalt preg som viser sammenhenger mellom vigslingshandlingen, kirkebygget, de som bruker det, lokalmiljø, verden og aktuelle hendelser. Samlingen innledes med en trinitarisk hilsen.*»

Her kan også følge en lesning (Matt 18,20 eller Luk 6, 47-48) og bønn for klokkene. Etter dette følger prosesjon inn i kirkerommet.

Lesning fra ulike steder i kirkerommet

Under punktet 8 | Lesning og bønn er det nå lagt inn at lesningene skal finne sted ved kirkerommets ulike partier. Det skal leses tekster fra inngangsdøren, midtgangen, prekestolen, alter, orgel eller annet fast instrument og fra døpefonten. Dette for å gi en dynamikk i lesningene og ta hele kirkerommet i bruk. Dessuten fremheves kirkerommets symbolikk når de enkelte elementene blir fokusert.

Vigsling av biskop

I vedtaket fra Bispemøtet i 2018 presiserte Bispemøtet at vigslingsliturgi skulle utarbeides i nært samarbeid med Bispemøtet og i februar 2023 deltok NFG sitt Arbeidsutvalg (AU) på Bispemøtets samtale om vigslingsliturgi. I samtalen ga Bispemøtet uttrykk for at: «*Vigslingsliturgi for biskop fungerer godt. Det er en styrke at Bibeltekstene brukes aktivt. Språket må fornyes*».

I tråd med Regler for saksbehandling i liturgisaker § 3, skal Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) utrede saken og utarbeide et forslag til liturgisk ordning. NFG behandlet saken i flere omganger og det ble i november 2022 satt ned en arbeidsgruppe som har jobbet med

ordningene for vigsling til tjeneste (NFG 17/22). Denne gruppen har også arbeidet med ordning for vigsling av biskop.

I mars og juni 2024 la arbeidsgruppen frem forslag til Ordning for vigsling av biskop (NFG 6/24, NFG 17/24), og NFG gjorde endelig vedtak i saken i september 2024 (NFG 24/24). Når ordningene for vigsling til tjeneste er vedtatt av Kirkemøtet får de, som alle kirkens liturgier, status som regler. Ordningene følges av en veiledning. Veiledningen skal ikke vedtas av Kirkemøtet, men er et dynamisk dokument som kan og skal oppdateres i tråd med de erfaringene som gjøres i praksis.

Overordnet

I tråd med Bispemøtets anbefaling i behandlingen av vigslingsliturgiene (BM 07/23), har arbeidsgruppen for vigsling til tjeneste studert ordningene for bispevigsling i flere av Den norske kirkes søsterkirker, spesielt den svenske kirken, den finske kirken, den danske folkekirken og den anglikanske kirke.

Strukturen i den nåværende ordningen for vigsling av biskop er svært lik den nåværende ordningen for vigsling av prest, diakon og kateket. Unntaket er at vigslingsgudstjenesten for biskop, etter vigslingshandlingen, fortsetter med Credo. Dette elementet er ikke inkludert i de andre ordningene i dag, men kan forstås som en følge av at den nåværende ordningen forholder seg til Høymesseliturgien fra 1977.

Arbeidsgruppen har derfor lagt strukturen i ordningen for vigsling av biskop tett opptil strukturen i forslaget til Ordning for vigsling til tjeneste.

I og med at vigslingsliturgien av biskop definerer biskopens særlige oppdrag og ansvar, er det grunn til at Bispemøtet vier dette særlig oppmerksomhet i sin drøfting. Det må også ses i lys av saken om biskopens tilsyn som også er til behandling i dette Bispemøtet.

Bispestav

I tillegg til de nevnte justeringene, representerer forslaget en endring ved å innføre tildeling av bispestav til biskopen ved vigslingen. Nemnd for gudstjenesteliv ønsker å sende dette på høring. De lutherske kirkene i Sverige og Finland benytter bispestav, i likhet med våre søsterkirker som anglikanerne og katolikkene. De senere tiårene har det vært en utvikling i vår kirke hvor symboler og det sanselige har fått større plass. Nemnd for gudstjenesteliv mener derfor at det bør vurderes om tiden nå er inne for at biskopene i Den norske kirke får bispestav.

En bispestav symboliserer biskopens rolle som hyrde, leder og pilegrim. Hyrden bruker staven både som støtte, for å vekke og for å holde flokken samlet. Staven gir også assosiasjon til vandring og pilegrimsferd. Den har et enda tydeligere symbolspråk om biskopens oppdrag og ansvar enn f.eks. bispekåpen. Men bispestaven som symbol kan virke fremmed, og for noen virke noe pompøs og skape avstand. Det er utfordrende å kommunisere at en bispestav utelukkende er et symbol på hyrde, leder eller pilegrim, og ikke et maktsymbol.

Videre er det viktig å presisere at innføring av bispestav vil medføre en utgift for Den norske kirke og bispedømmene, ved anskaffelse av 12 bispestaver.

Dette er et tema som er viktig i seg selv, men som ikke er sentralt i forhold til innhold og form på vigslingsliturgiene, og kan fort dra oppmerksomheten bort fra det viktige arbeidet med nettopp om det nå. Det bør derfor legges opp til en annen drøfting av dette i et mer helhetlig perspektiv, om bruk av symboler og tegn i kirken, og i lys av det som også drøftes om biskopens tilsyn som ledelse i kirken. Det er viktig at spørsmålet om bispestav ikke overskygger andre spørsmål i høringen. En høring sendt fra Kirkerådet må ta høyde for dette og vurdere om det vil være hensiktsmessig å sende ut en ordning der alternativet med bispestav ikke er en del av ordningen, men kun er omtalt i høringsbrevet.

Økonomiske/administrative konsekvenser

Skriv inn teksten her